Snjeguljica - Lektira

SNJEGULJICA

Bilo usred zime; poput maska padale snježne pahuljice; kraj prozora s okvirom od crne ebanovine sjedila kraljica i šila, Pogledala kako sniježi, pa se u prst ubola, i tri kapi krvi pale u snijeg. Kako se rumenilo u bijelom snijegu lijepo isticalo, kraljica pomisli: »Da mi je dijete, bijelo kao snijeg, rumeno kao krv, a kose crne kao okviri od prozora!«

Naskoro poslije toga rodi kraljica kćerkicu, bijelu kao snijeg, rumenu kao krv, a kose crne kao ebanovina, i zato je nazvaše Snjeguljicom. Kad se dijete rodilo, umrije mu majka.

Nakon godinu dana kralj se oženi drugom ženom, koja je bila lijepa, ali ohola i obijesna; nije podnosila da bi je itko ljepotom nadmašio. Imala je čudesno ogledalo, pa kad bi stala preda nj i ogledala se, govorila bi:

- Zrcalo, zrcalo, prijatelju moj,
Tko je najljepši u zemlji svoj?

A ogledalo bi odgovorilo:

- Kraljice, vi ste najljepši, vi!

Bila je zadovoljna, jer je znala, da ogledalo kazuje istinu.

Snjeguljica međutim rasla i svaki dan postajala ljepšom, pa u svojoj sedmoj godini bila lijepa kao vedar dan, ljepša i od same kraljice. Kad je kraljica opet zapitala ogledalo:

- Zrcalo, zrcalo, prijatelju moj,
Tko je najljepši u zemlji svoj?

ono joj odgovori:

Ovdje ste, kraljice, ljepši od svih
Ali Snjeguljica je ljepša nego vi!

Nato se kraljica uplaši i sva pozeleni od zavisti. Od toga dana zadrhtala bi od bijesa, kad bi vidjela

Snjeguljicu; tako ju je mrzila. Zavist i oholost rasle u srcu njezinu sve više, te nije imala mira ni noću ni danju. Napokon zovne nekog lovca:

- Odnesi to dijete u šumu! - reče kraljica. - Neću da mi je više pred očima. Ubij ga, a za dokaz treba da mi doneseš jetru i pluća.

Lovac posluša i odvede dijete, pa kad je trgnuo lovački nož, da Snjeguljici probode nedužno srce, djevojčica zaplače i zamoli ga:

- Ah, dragi lovče, ostavi me na životu, pobjeći ću u divlju šumu, i nigda se neću vratiti!

Kako je bila lijepa, lovac se smilovao:

- Bježi, dakle, jadno dijete! - reče on. »Ionako će te naskoro izjesti divlje zvijeri«, pomisli u sebi.

Kao da mu se svalio kamen sa srca, što nije trebalo da je ubije. A kako je upravo bila dotrčala mlada divlja svinja, zbode je, izvadi joj jetru i pluća i odnese kraljici kao znak, da je ubio djevojčicu. Kuhar ih morao skuhati u soli, a zla ih žena pojela, uvjerena da su od Snjeguljice.

Jadno dijete bijaše u velikoj šumi potpuno samo i bojaše se tako, da sve lišće na drveću pogledavaše ne znajući, kako da se snađe. Stane trčati po šiljatu kamenju i po trnju, i dok tako bježaše, divlje zvijeri skakahu oko nje, ali joj ništa ne učiniše. Trčaše dokle god je noge nošahu, sve do večeri, i najednom opazi neku malu kućicu te uđe u nju da počine.

U kućici bijaše sve maleno, ali tako milovidno i čisto, da se ne može iskazati. Stajaše u njoj malen bijelim prostrt stolić, a na njemu sedam tanjurića; svaki tanjurić sa žličicom, zatim sedam nožića i viljuščica, te sedam vrčića. Uza zid bijaše poredano jedan pokraj drugoga sedam krevetića, bijelim plahtama pokrivenih.

Snjeguljica bijaše gladna i žedna, te sa svakoga tanjurića pojede malo variva, i usto kruha, a iz svakoga vrčića po kap vina; ne htjede uzeti sve s jednoga; umorna, nakon toga htjede leći u jednu od onih posteljica, no nijedna joj ne bijaše dosta prikladna; jedna bijaše preduga, druga prekratka, dok joj napokon sedma ne bi sasvim prema njezinoj veličini, te u nju legne, preporuči se Bogu i usne.

Kad se smrklo, dođoše gospodari kućice, i to sedam patuljaka, koji su u gori tražili i kopali zlato;

zapale sedam svojih malih svjetiljaka, pa kad rasvijetliše kućicu, opaze, da je netko kod njih bio, jer nije sve bilo onako u redu, kako bjehu ostavili.

- Tko je sjedio na mojoj stoličici? - upita prvi.

- Tko je jeo iz moga tanjurića? - prozbori drugi.

- Tko je uzimao moga kruha? - pogleda treći.

- Tko je jeo moga variva? - nastavi četvrti.

- Tko je bockao mojom viljuškom? - začudi se peti.

- Tko je rezao mojim nožićem? - ljutne se šesti.

- Tko je pio iz moga vrčića? - završi sedmi.

Zatim se prvi ogleda i opazi na svojoj posteljici jamicu i vikne:

- Tko je stao na moju posteljicu?

- I u mojoj je netko ležao! - stanu najednom svi vikati.

A kad je sedmi zavirio u svoju posteljicu, opazi Snjeguljicu gdje leži i spava; zovne i druge, da vide, i oni svi kriknu od začuđenja, uzmu svojih sedam svjetiljaka i osvijetle Snjeguljicu.

- O Bože, Bože! - svi će u jedan glas - kako li je lijepo ovo dijete! - Tako su se veselili, te je nisu htjeli probuditi, već je pustiše da spava. Sedmi patuljak spavaše kod svojih drugova, kod svakoga po jedan sat, i tako minu noć.

Ujutro se Snjeguljica probudi i, kad opazi sedam patuljaka, preplaši se. No oni bijahu prema njoj prijazni i zapitaju je:

- Kako se zoveš?

- Zovem se Snjeguljica - odgovori ona.

- Kako si došla u našu kuću? - radoznalo će patuljci.

Snjeguljica zatim pripovjedi kako ju je maćeha dala lovcu da je ubije, i kako ju je on ostavio na životu, i kako je onda trčala čitav dan, dok nije našla njihovu kućicu.

- Bi li htjela biti naša domaćica, da nam kuhaš, postelje rediš, pereš, šiješ, pleteš i da u svemu držiš red i čistoću, pa možeš ostati kod nas, i ništa

ti neće manjkati? - navale da je pitaju patuljci.

- Hoću drage volje - odgovori Snjeguljica i ostane kod njih. Redila im je u kući.

Patuljci bi ujutro išli u goru, da traže zlato, a uvečer bi se vratili, i tada bi morala biti gotova večera.

Kako je djevojka po danu bila sama, patuljci su je upozoravali da bude oprezna.

- Čuvaj se svoje maćehe: ona će naskoro saznati, da si ovdje; ne puštaj nikoga u kuću.

Ali kraljica, uvjerena da je pojela Snjeguljičinu jetru i pluća, mišljaše, da je opet prva i najljepša, i stane pred ogledalo i zapita:

- Zrcalo, zrcalo, prijatelju moj,
Tko je najljepši u zemlji svoj?

A zrcalo joj na to odgovori:

- Ovdje ste, kraljice, ljepši od svih,
Ali Snjeguljica iza brežuljaka
Kod sedam patuljaka
Tisuću je puta ljepša nego vi.

Kraljica se nemalo uplaši, jer je znala da ogledalo govori istinu, da ju je lovac prevario i da je Snjeguljica još živa. Stane opet razmišljati te razmišljati, kako da smakne Snjeguljicu; jer dok god nije bila uvjerena, da je najljepša u čitavoj zemlji, nije imala zbog zavisti mira. Pa kad je napokon smislila, oboji svoje lice i obuče se kao stara torbarka, da je nitko ne prepozna. Preobučena tako pođe preko sedam brežuljaka do sedam patuljaka, pokuca na vrata i vikne:

- Lijepe robe na prodaju! Snjeguljica proviri kroz prozor i rekne:

- Dobar dan, draga ženo, šta prodajete?

- Dobre robe, lijepe robe! - odvrati torbarka. - Pojasa u svim bojama! - I izvadi jedan pleten od šarene svile.

»Ovu čestitu ženu mogu pustiti u kuću«, pomisli Snjeguljica, otkračuna vrata i kupi lijepi pojas.

- Dijete moje - lukavo će stara - kako ti izgledaš! - Hajde da te lijepo opašem.

Snjeguljica ništa ne posumnja, stane pred nju i pusti da je opaše novim pojasom; ali stara je

pasaše brzo i tako ju jako stezaše, da Snjeguljici nestade daha, i ona pade kao mrtva.

- Dosad si bila najljepša - promrsi stara i jurne iz kuće.

Naskoro iza toga sedam patuljaka stignu kući na večeru; ali kako li se uplašiše, kad ugledaše kako njihova draga Snjeguljica leži na zemlji nepomično, kao da je mrtva. Dignu je, pa kad vidješe, da je prejako stegnuta, razrezu pojas, te ona opet počne polako disati i oživi. Kad patuljci čuše, šta se dogodilo, rekoše joj:

- Stara torbarka nije nitko drugi nego bezbožna kraljica; čuvaj se i ne puštaj nikoga unutra, dok nas nema kod tebe.

Kad je opaka žena došla kući, stane pred ogledalo i zapita:

- Zrcalo, zrcalo, prijatelju moj,
Tko je najljepši u zemlji svoj?

Zrcalo joj nato odgovori:

- Ovdje ste, kraljice, ljepši od svih
Ali Snjeguljica iza brežuljaka
Kod sedam patuljaka
Tisuću je puta ljepša nego vi!

Kad je kraljica to čula, strahovito se uzruja, jer uvidje, da je Snjeguljica opet oživjela.

»Ali sad ću nešto smisliti, što će te uništiti«, šapnu zlobno i s vještinom iskusne vještice načini otrovan češalj. Zatim se preobuče te se činjaše da je neka stara žena. I opet ode preko sedam brežuljaka do sedam patuljaka, pokuca na vrata i vikne:

- Dobre robe na prodaju!

Snjeguljica izviri i progovori:

- Idi samo, ne smijem nikoga pustiti unutra.

- Valjda smiješ pogledati progovori stara, izvadi otrovani češalj i pokaže ga.

Češalj se svidje djevojčici, te, luda, otvori vrata. Kad se pogodiše, stara će lukavo:

- Sada ću te jednom čestito počešljati.

Jadna Snjeguljica ne posumnja ništa i dopusti, da je stara počešlja; no čim češalj kroz kosu, kadli

otrov počne djelovati i djevojka se onesvijesti.

- Ti izrode od ljepote, sad si gotova - izusti zločesta žena i otiđe.

Srećom bijaše već blizu večer, pa se patuljci vratiše kući. I kad ugledaše kako Snjeguljica, kao mrtva, leži na zemlji, odmah pomisle na maćehu, stanu tražiti i nađu otrovani češalj, i čim ga izvukoše, opet se Snjeguljica osvijesti i ispripovjedi, šta se dogodilo. Patuljci je opet upozore, da bude na oprezu i da nikome ne otvara vrata.

Kraljica, došavši kući, stane pred ogledalo i zapita:

- Zrcalo, zrcalo, prijatelju moj,
Tko je najljepši u zemlji svoj?

A zrcalo joj odvrati:

- Ovdje ste, kraljice, ljepši od svih,
Ali Snjeguljica iza brežuljaka
Kod sedam patuljaka
Tisuću je puta ljepša nego vi!

Kad kraljica čuje gdje ogledalo tako govori, zadršće od bijesa i promrmlja:

- Snjeguljica mora umrijeti, makar me to života stajalo!

Zatim ode u sasvim tajnu izbu, u koju nitko nije imao pristupa, i tu načini otrovnu jabuku. Izvana jabuka bijaše vrlo lijepa, bijela s crvenim obrazima, takva da bi je svatko zaželio, kad bi je vidio, ali tko bi samo komadić progutao, morao bi umrijeti. Kad jabuka bješe gotova, namaze kraljica svoje lice, obuče se kao seljakinja i ode preko sedam brežuljaka do sedam patuljaka. Kad je pokucala na vrata, izviri Snjeguljica i vikne:

- Ne smijem nikoga pustiti unutra, patuljci su mi zabranili.

- Meni je pravo - odvrati seljakinja - no htjela bih se osloboditi ovih svojih jabuka. Evo ti jednu poklanjam.

- Ne - usprotivi se Snjeguljica; - ne smijem ništa uzeti.

- Zar se bojiš otrova? - lukavo će stara. - Evo, razrezat ću jabuku na dvije pole; crvena tebi, a bijela meni.

Jabuka je bila izrađena tako vješto, da je samo crvena polovica bila otrovana. Snjeguljica radoznalo promatraše lijepu jabuku, pa kad vidje, da je seljakinja okusi, ne mogaše odoljeti, pruži ruku i uzme otrovnu polovicu. No čim je poče gristi, sruši se mrtva na zemlju. Kraljica je pogleda strahovitim pogledom i napokon progovori đavolski se cerekajući:

- Bijela kao snijeg, crvena kao krv, crna kao ebanovina. Sada te više patuljci neće probuditi - završi zlobno i otiđe.

Došavši kući, stane pred ogledalo i zapita:

- Zrcalo, zrcalo, prijatelju moj,
Tko je najljepši u zemlji svoj?

Napokon odgovori ogledalo:

- Kraljice, vi ste najljepši, vi!

Sad joj se zavidno srce smirilo, ukoliko se zavidno srce može smiriti.

Patuljčići uvečer dođu kući i nađu Snjeguljicu gdje leži na zemlji; više ne disaše, bijaše mrtva. Dignu je i pretraže, ne bi li našli što otrovno, raskopčaju je i počešljaju, operu vodom i vinom, ah ništa ne pomože; drago dijete bješe mrtvo i - mrtvo. Patuljci je polože na odar i sva sedmorica sjednu oko nje te je stanu oplakivati; tri je dana oplakivahu. Napokon je htjedoše zakopati, ali ona naizgled bijaše zdrava i krepka kao živa, obraza još crvenih.

- Ne možemo je u crnu zemlju zakopati - zaključe konačno patuljci pa načine proziran lijes od stakla, da se moglo u nj vidjeti sa svih strana, polože je u taj lijes i zlatnim pismenima ispišu njezino ime i to, da je bila kraljevska kći. Zatim izlože lijes na brdu, a jedan ih ostane kod njega da stražari. Dolažahu i životinje, da je oplakuju, najprije sova, zatim gavran, napokon golubica.

Snjeguljica mnogo, mnogo vremena ležala u lijesu, nije trunula, već se činjaše da spava: još bijaše bijela kao snijeg, crvena kao krv, a kose crne kao ebanovina.

Jednoga dana naiđe kroza šumu neki kraljević i htjede da noći kod patuljaka. Opazi on na brdu lijes i u njemu lijepu Snjeguljicu te, pročitav što je na lijesu stajalo zlatnim slovima napisano, obrati se patuljcima i reče:

- Dajte mi lijes, dat ću vam što god hoćete.

- Ne damo ga ni za sve blago na svijetu.

- Poklonite mi ga, jer ne bih mogao živjeti, a da ne gledam Snjeguljice; voljet ću je i poštivati kao svoje najmilije.

Nato se patuljci smilovaše i dadoše mu lijes. Tada kraljević zapovjedi svojim slugama da ga odnesu na ramenima. Pritom se spotakoše o grm pa se lijes potrese te Snjeguljici ispadne zalogaj, koji joj je bio zapeo u grlu - i ona otvori oči, digne pokrov, uspravi se i oživi.

- Ah, Bože, gdje sam? - uzdahne.

- Kod mene si - odvrati kraljević radosno; - volim te više od svega na svijetu; hajde sa mnom u dvore oca moga i budi mi žena!

Snjeguljica mu se preda i pođe s njime; svadba im bijaše raskošna i divna. Na tu svadbu bi pozvana i Snjeguljičina bezbožna maćeha. Kad je maćeha obukla prekrasne haljine, stupi pred ogledalo i zapita:

- Zrcalo, zrcalo, prijatelju moj,
Tko je najljepši u zemlji svoj?

A zrcalo joj odgovori:

- Ovdje ste, kraljice, ljepši od svih,
Ali Snjeguljica je ljepša nego vi.

Nato ta zločesta žena opsuje nešto ružno, i spopane je takva tjeskoba, da ne znade, šta će. Prvo ne htjede na svadbu; ali kako bijaše radoznala, ipak ode da vidi mladu kraljicu. Čim stupi u dvoranu, prepozna Snjeguljicu i od silnoga straha bude kao skamenjena. Ali već joj u dvoranu kliještima donesoše usijane željezne papuče, staviše ih pred nju i ona morade u njima plesati, sve dok mrtva ne pade na zemlju.